

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Національна академія педагогічних наук України
Представництво DVV International в Україні
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ – РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: ДОСВІД, ВИКЛИКИ, СТРАТЕГІЇ

**Збірник матеріалів
Форуму до Міжнародних днів освіти дорослих
у Запорізькій області**

(м. Запоріжжя, 6 жовтня 2016 р.)

Мелітополь – 2017

Розділ 2

Навчання різних категорій дорослих: вітчизняний і зарубіжний досвід

**Бабушко Світлана,
Соловей Людмила**

Нові можливості для неформальної освіти дорослих в Європі.....61

Бондаренко Оксана

Професійні тренінги і коучинг в освіті дорослих: методичний аспект64

Калініна Марина

Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій
в дистанційному навчанні дорослих65

Гончаренко Галина

Організація роботи університету третього віку при Комунальній установі
«Запорізький геріатричний пансіонат» Запорізької обласної ради68

Кучина Катерина

Навчання людей з інвалідністю: андрагогічний підхід69

Мурзіна Олена

Організаційно-педагогічні умови формування професійних ціннісних
орієнтацій майбутніх юристів72

Жаворонкова Вікторія

Педагогічний супровід розвитку англійської компетентності
студентів медичних університетів.....75

Гавриленко Катерина

Професійна підготовка фахівців аграрної галузі в Україні (кінець XIX ст.)78

Голік Олександр

Формування фахової компетентності магістрантів на основі кейс-методу81

Балуца Вікторія

Педагогічна модель формування андрагогічної компетентності
майбутнього магістра педагогічної освіти83

Ізбаш Світлана

Самоосвіта майбутніх викладачів вищих навчальних закладів:
андрагогічний аспект91

Кривильова Олена

Особистісні вектори професійного становлення майбутніх педагогів
професійного навчання94

Броннікова Валентина

Структура готовності майбутнього педагога професійної школи
до організації самостійної роботи учнів96

Крамчанін Вячеслав

Професійне становлення вчителя як актуальна педагогічна проблема.....101

Алексєєва Ганна

Розробка блогу вчителя-предметника засобами мережевих технологій103

РОЗДІЛ 2

Навчання різних категорій дорослих: вітчизняний і зарубіжний досвід

УДК: 374.7(4)

Світлана Бабушко,
Національний університет
фізичного виховання і спорту України
babushko_sr@gmail.com

Людмила Соловей,
Київський університет імені Бориса Грінченка
l.solovei@kubg.edu.ua

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В ЄВРОПІ

У статті проаналізовано нові можливості для розвитку неформальної освіти дорослих в Європі. Обґрунтовано пріоритетні напрями діяльності європейських неурядових громадських організацій з неформальної освіти дорослих.

Ключові слова: освіта дорослих, неформальна освіта, освіта впродовж життя, неурядові громадські організації, Європейська Асоціація освіти дорослих.

Светлана Бабушко, Людмила Соловей. Новые возможности для неформального образования взрослых в Европе

В статье проанализированы новые возможности для развития неформального образования взрослых в Европе. Обоснованы приоритетные направления деятельности европейских неправительственных организаций по неформальному образованию взрослых.

Ключевые слова: образование взрослых, неформальное образование, образование в течение жизни, неправительственные общественные организации, Европейская Ассоциация образования взрослых.

Svitlana Babushko, Liudmyla Solovej. New possibilities for adult informal education in Europe

The article analyzes new possibilities for the development of adult informal education in Europe. The priority directions of the activities of European non-government public organizations on informal adult education have been substantiated.

Key words: adult education; informal education; life-long education; non-government public organizations; European Association for the Education of Adults (EAEA).

Освіта дорослих (далі – ОД) набуває все більшої значущості у сучасному житті суспільства. Попри те, що про роль і освіту дорослих нині пишуть багато науковців, практиків, полемізують про відмінності традиційної педагогіки і андрагогіки, про принципи навчання дорослих, діляться власним досвідом навчання дорослих як у формальній освіті, так і в неформальній, відсутність комплексної законодавчої підтримки освіти дорослих в Україні свідчить про те, що вітчизняні політики та урядовці не усвідомлюють повною мірою її вагомості,

потенціалу та здатності задовольнити ті виклики, що постали перед українським суспільством. Особливо потребує державної підтримки та фінансування неформальний сектор освіти дорослих.

Враховуючи це, вивчення європейського досвіду у цій царині може бути корисним для просування вітчизняної освіти дорослих. В Україні почали з'являтися перші неурядові організації, що сприяють розвитку та становленню неформальної та інформальної освіти упродовж життя, популяризують освіту дорослих в медіа, надають необхідні ресурси. Серед найбільш відомих – громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих», Всеукраїнська громадська організація «Товариство «Знання» України», громадські організації «Культурно-освітня ініціатива», «Центр Поділля-Соціум», «Інформаційно-освітній центр «Імпульс», «Поклик поколінь» та інші. Вони активно взаємодіють із зарубіжними громадськими неурядовими організаціями з освіти дорослих. Наприклад, Громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих» успішно співпрацює з представництвом німецької неурядової організації «Німецьке об'єднання народних університетів» DVV International, здійснює сумісні заходи, сприяючи розвитку неформальної освіти дорослих в Україні [1]. Однак, така практика ще не стала звичним явищем для усіх українських неурядових організацій у сфері ОД.

Тому вивчення досвіду зарубіжних організацій збагатить поінформованість вітчизняних науковців, практиків, волонтерів, усіх зацікавлених ОД про напрями їх діяльності, ініціативи, проекти, про механізми фінансування неформальної ОД тощо. Все це сприятиме налагодженню контактів та просуванню освіти дорослих.

Членами Європейської Асоціації з освіти дорослих (European Association of Adult Education – EAEEA) – неурядової організації, є 137 організацій з 44 країн Європи. Вона представляє інтереси 60 млн. дорослих учнів по всій Європі. Організацію було створено ще в 1953 році, і спочатку вона називалась Європейське Бюро з освіти дорослих (European Bureau of Adult Education). Нині її називають «голосом неформального сектору освіти дорослих в Європі» [2]. Завданням згаданої Асоціації (далі ЄАОД) є популяризація ОД та забезпечення доступу усіх бажаючих до неформальної освіти дорослих.

Доказом ефективності роботи цієї Асоціації є її плідна співпраця з Європейськими офіційними органами: Європейською комісією, Європарламентом Ради Європи, Європейським соціально-економічним комітетом (European Economic and Social Committee), іншими суспільними та громадськими закладами, як наприклад, Європейською платформою неперервної освіти (Lifelong Learning Platform), Платформою європейських соціальних неурядових організацій (Social Platform), Конфедерацією європейських неурядових організацій (Concord), Міжнародною Радою по питанням освіти дорослих (International Council for Adult Education) та багатьма іншими.

Поле діяльності ЄАОД – різнопланове. Аналіз сайту ЄАОД [2] дозволив виокремити напрями її діяльності та її членів, а саме:

1. Висловлення інтересів громадянського суспільства, яке досягається тим, що організація впливає на формування політики неформальної освіти дорослих та навчання упродовж життя; співпрацює з Європейськими закладами, національними та регіональними урядами через участь у впливових Європейських асоціаціях та платформах; через участь в офіційних робочих групах і конференціях Європейського Союзу з освіти дорослих у громадському суспільстві.

2. Забезпечення ресурсами, яке здійснюється через публікації, звіти, посібники, а також проектну інформацію та результати діяльності; надання послуг та рекомендацій членам організації для розроблення політики освіти дорослих; допомогу у пошуках партнерів та розповсюдженні проектів та заходів.

3. Надання новітньої інформації з освіти дорослих, надсилання інформаційних листів членам організації; інформування громадськості про неформальну освіту дорослих через офіційний сайт ЄАОД, соціальні мережі (Facebook, Twitter).

4. Утворення мереж зацікавлених сторін. Для цього ЄАОД встановлює, підтримує, розвиває контакти між стейкхолдерами освіти дорослих та іншими неурядовими організаціями; тісно співпрацює з Європейськими політичними організаціями, які прислухаються до точки зору ЕАЕА; взаємодіє з дослідницькими та освітніми закладами.

5. Створення впливової спільноти. Оскільки членами ЄАОД є понад 100 освітніх асоціацій, разом вони утворюють досить впливову спільноту, завдяки якій уможливується обмін думками, досвідом, найкращими практиками, тобто спілкування усіх її членів.

З огляду на виклики сьогодення, що постали перед Європою, а саме: соціальну нерівність людей, регіонів, країн; міграційні та демографічні процеси; безробіття; поширення цифрових технологій; зміни у кліматі та у навколишньому середовищі, ЄАОД спрямовує свої зусилля на їх вирішення засобами неформальної освіти дорослих, популяризує результати своєї діяльності, співпрацює із багатьма урядовими, політичними силами, розробляє засадничі документи, які стають основою для розробки нормативно-правових документів з освіти дорослих Європейської спільноти.

Таким чином, вивчення європейського досвіду діяльності неурядових організацій, що займаються питаннями неформальної освіти дорослих, уможливило виокремлення пріоритетів у їх діяльності. Крім того, воно сприяє розумінню шляхів, якими може скористатися Україна у поширенні неформальної освіти дорослих на своїх теренах; визначає спільні сфери діяльності, в яких вітчизняні неурядові організації з освіти дорослих можуть співпрацювати із зарубіжними партнерами.

Література

1. Громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 23.03.2016 <https://www.facebook.com/union.uaea/>. – Заголовок з екрану. – Мова укр.
2. European Association for the Education of Adults (EAEA): official site [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 25.03.2016 http://www.eaea.org/media/eaea/about/eaea-in-your-language/eaea-factsheet-2014_english.pdf